

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Serbovej a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Aleny Šiškovéj na neverejnom zasadnutí konanom 16. novembra 2016 v Bratislave **v trestnej veci obvineného JUDr. J. A. a spol.**, o vylúčení sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Martina Piovarsyho z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp. zn. 4 Ndt/25/2016, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku členovia senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Martin Piovarsy a JUDr. Pavol Farkaš **sa nevyľučujú** z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci obvineného JUDr. J. A. a spol., vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 4 Ndt/25/2016.

O d ô v o d n e n i e

V trestnej veci obvineného JUDr. J. A. a spol. vykonáva Najvyšší súd Slovenskej republiky pod sp. zn. 5 Tdo/77/2016, konanie o dovolaní , ktoré podali JUDr. J. A. a JUDr. P. T., prostredníctvom Mgr. Mateja Krajčiho, advokáta v Bratislave (č. l. 406 spisu), proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 24. marca 2016, sp. zn. 6Tpo/301/2016 (č. l. 371 spisu), pričom členovia senátu 5T Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Peter Hatala a JUDr. Juraj Kliment (ďalej aj „sudcovia senátu 5T“) vzniesli námietku zaujatosti postupom podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku.

V súlade s článkom 4, bod 1 Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2016 bolo rozhodovanie o vylúčení sudcov senátu 5T pridelené do senátu 4T, ktorého členmi sú aj JUDr. Martin Piovarsy a JUDr. Pavol Farkaš.

Dňa 4. novembra 2016 člen senátu 4T JUDr. Martin Piovartsy oznámil v zmysle § 31 Trestného poriadku svoju zaujatosť, keď uviedol, že na podklade článku 6 ods. 1 a tzv. objektívnej zaujatosti Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v posudzovanej veci vznáša námietku zaujatosti. Odôvodnil ju tým, že bol spolužiakom z ročníka JUDr. G. A. z Právnickej fakulty Univerzity Komenského, ktorý je bratom obvineného JUDr. J. A.. Napriek skutočnosti, že sa s JUDr. G. A. úmyselne nestretáva, pri náhodných stretnutiach spolu komunikujú. S obvineným JUDr. J. A. sa pozná len z videnia a pri náhodných stretnutiach sa pozdravia.

Dňa 2. novembra 2016 člen senátu 4T JUDr. Pavol Farkaš oznámil svoju zaujatosť a uviedol, že obvinených JUDr. J. A. a JUDr. P. T. dlhoročne osobne pozná ako bývalých sudcov Obvodného (neskôr Okresného) súdu Bratislava II. Uviedol, že bol činný ako sudca trestného úseku mestského súdu so zaradením do senátu spolu s JUDr. A. P., ktorá bola blízkou príbuznou JUDr. J. A.. Neskôr vykonával funkciu podpredsedu Mestského (neskôr Krajského) súdu v Bratislave pre trestný úsek. V rámci výkonu práce vyplývajúcej z tejto funkcie často prichádzal do osobného, pracovného, ale aj mimopracovného kontaktu so sudcami trestných úsekov týchto súdov, ktorým bol aj menovaný JUDr. J. A.. V poslednom čase s nimi neudržiava osobný kontakt, stretáva sa s nimi pri náhodných príležitostiach, v predmetnej veci sa cíti byť zaujatý, resp. jeho účasť by mohla byť vnímaná ako účasť zaujatej osoby, vzhľadom na jeho vzťah k obvineným z minulosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal dôvodnosť oznámenej zaujatosti členov senátu JUDr. Martina Piovartsyho a JUDr. Pavla Farkaša a zistil, že nie sú dané dôvody na ich vylúčenie z vykonávania úkonov trestného konania v označenej veci.

Podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky: „Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky“. Článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky priznané právo domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde v sebe zahŕňa aj právo na nestranného sudcu.

Nestrannosťou treba rozumieť absenciu predsudkov alebo predpojatosti. Nestrannosť je potrebné skúmať z dvoch hľadísk a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, čo znamená, že je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad a z objektívneho

hľadiska nestrannosti, t. j. je potrebné zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu prezumuje až do predloženia dôkazu o opaku. Objektívna nestrannosť sa posudzuje podľa vonkajších objektívnych skutočností. Platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký objektívne javiť v očiach strán. Objektívne hľadisko je založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akejkoľvek legitímnej pochybnosti o zaujatosti sudcu. Spravodlivosť nielenže má byť vykonaná, ale sa musí aj javiť, že je vykonaná (Delcourt proti Belgicko).

V prípade, ak sa vecnými a relevantnými argumentmi nepreukáže absencia predsudkov alebo predpojatosti u konajúceho sudcu, potom nie je možné vysloviť, že sú dané predpoklady na zaujaté konanie a rozhodovanie, a tým existencia dôvodu či dôvodov na jeho vylúčenie.

Rozhodnutie o vylúčení sudcu z dôvodov uvedených v § 31 Trestného poriadku predstavuje teda výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nesmie byť nikto odňatý svojmu zákonnému sudcovi s tým, že príslušnosť sudcu aj súdu ustanoví zákon. Sudcu preto možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania v pridelenej veci iba celkom výnimočne, a to iba zo závažných zákonných dôvodov uvedených v § 31 Trestného poriadku, ktoré sudcovi bránia rozhodovať v súlade so zákonom objektívne a nezaujato. Pri posudzovaní skutočností uvádzaných sudcami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vychádzal teda súd jednak zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcu, ako aj z toho, že výnimky z takejto prezumpcie stanovuje iba zákon (konkrétne dôvody, pre ktoré je sudca vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, sú uvedené v ustanoveniach § 31 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku).

Z oznámenej zaujatosti a ani z predloženého spisu nevyplývajú dôvody na vylúčenie JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Martina Piovarsyho v zmysle § 31 ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky upriamil pozornosť na skúmanie dôvodov na ich vylúčenie podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu pochybností o nezaujatosti pre ich pomer k prejednávanej veci alebo osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencovi alebo pre jeho pomer k inému orgánu činnému v trestnom konaní.

Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva dôkaz o skutočnej zaujatosti (napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu či presvedčenie subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale iba existencia objektívnych skutočností so zreteľom, na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje len podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale nepochybne aj podľa objektívnych symptómov.

Vo vzťahu k námietkam oboch sudcov treba uviesť, že posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť a rozhodujúcim prvkom pri posudzovaní zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je tak to, či obava z vychýlenia nestrannosti je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je však len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z už spomínanej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitý (nie nezaujatý) vzťah k veci má. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, dosahuje taký charakter a intenzitu,

že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Pokiaľ ide o subjektívne aspekty nestrannosti sudcu JUDr. Martina Piovartsyho, poukazujúceho na skutočnosť, že je spolužiakom brata obvineného JUDr. J. A. z vysokej školy, táto skutočnosť sama o sebe zákonným dôvodom vylúčenia sudcu nie je a to, že by význam takejto okolnosti umocňovala skutočnosť, že sa poznajú s JUDr. J. A. z videnia, nespôsobuje pochybnosti o schopnosti sudcu zhostiť sa povinnosti vec prejednať. V tejto súvislosti sa inak žiada poznamenať i to, že u sudcov vo všeobecnosti treba predpokladať vyšší stupeň „odolnosti“ voči vplyvom na ich nestrannosť, čo je jej logickým dôsledkom aj toho, že sudcovi v takejto situácii nesmie byť dovolené pristupovať k výsledkom rozhodovacej činnosti inak, než k obdobnému výsledku akéhokoľvek iného obvineného, ktorého poznajú „z videnia“. Pokiaľ ide o subjektívne aspekty nestrannosti sudcu k obvinenému JUDr. P. T., tu je potrebné konštatovať, že sudca sám neuviedol, že sa cíti byť zaujatý.

V prípade sudcu JUDr. Pavla Farkaša, ktorý odôvodňoval svoju subjektívnu zaujatosť jeho kolegiálnym vzťahom k obom obvineným, keď uviedol, že v rámci funkcie podpredsedu Mestského a neskôr Krajského súdu v Bratislave pre trestný úsek prichádzal do osobného pracovného, ale aj mimopracovného kontaktu so sudcami trestných úsekov týchto súdov (a teda aj s obvinenými), tu absentuje objektívny základ konštatovanej zaujatosti, pretože vzájomné vzťahy medzi sudcami sú založené na profesionalite a kolegiálnosti. Ak rámec týchto vzájomných vzťahov neprekročí rámec profesionálnosti a kolegiálnosti, nemožno mať, bez ďalšieho, pochybnosti o ich nezaujatosti. Takisto samotná skutočnosť, že sudca pracoval s príbuznou obvineného JUDr. A. P., nemôže byť bez ďalšieho dôvodom pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Až v prípade, že by vzájomný vzťah prerástol cez rýdzo profesionálny rámec výkonu funkcie sudcu a nadobudol charakter bližšieho osobného - priateľského vzťahu, išlo by o okolnosť vzbudzujúcu opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti; uvedené však nemožno konštatovať.

S ohľadom na uvedené (nezistiac, žiadny dôvod na vylúčenie zodpovedajúci podmienkam § 31 Trestného poriadku) Najvyšší súd Slovenskej republiky nepovažoval dôvod oznámenej zaujatosti JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Martina Piovartsyho za relevantný

na pozitívne rozhodnutie o oznámenej zaujatosti, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave dňa 16. novembra 2016

JUDr. Jana S e r b o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Ing. Alžbeta Kóňová